

30 Νοεμβρίου, 1990

[ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΦΟΙΒΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ,

Εφεσείων-Εναγόμενος 2

v.

RIMA J. DHARAGHI ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Εφεσιβλήτων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 761).

-
- 5 Έφεση — Αξιοπιστία μαρτύρων — Ευρήματα γεγονότων — Αρχές, που διέπουν την επέμβαση του Εφετείου — Επισκόπηση νομολογίας — Κατά πόσο συντρέχει λόγος αναθεωρήσεως των αρχών αυτών — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα — Ο Περί Δικαστηρίων Νόμος, 1960 (Ν. 14/60), άρθρο 25 (2).
- Απόδειξη — Εμπειρογνώμονες — Οι Δικαστές δεν πρέπει να μετατρέπονται οι ίδιοι σε εμπειρογνώμονες.
- 10 Αμέλεια — Συντρέχουσα αμέλεια — Καταμερισμός ευθύνης μεταξύ εναγομένων, αν δόθηκαν ειδοποιήσεις με βάση το άρθρο 64 του Περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148 και του Θ. 10, Καν. 12 (1) των Περί Πολιτικής Δικονομίας Θεσμών — Προσέγγιση — Πρώτα αποφασίζεται αν ο εναγόμενος ήταν αμελής και εάν και εξετάζεται θέμα συντρεχούσης αμελείας και αν επιδόθηκε και ειδοποίηση εξετάζεται θέμα καταμερισμού ευθύνης και συνεισφοράς.
- 15 Το επίδικο θέμα είναι η ευθύνη για οδική σύγκρουση — Έχοντας ενώπιόν του δύο εκ διαμέτρου αντίθετες εκδοχές, το πρωτόδικο Δικαστήριο, με βάση το εύρημά του σχετικά με την αξιοπιστία των μαρτύρων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η οδική σύγκρουση είχε γίνει ως εξής:
- 20 Το αυτοκίνητο των εναγόντων επήγαινε στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού προς Λευκωσία, ενώ το αυτοκίνητο του εναγομένου 1 επήγαινε προς Λεμεσό με 30-40 μίλια την ώρα. Στην διασταύρωση των φώτων της Βιομηχανικής περιοχής Στροβόλου ο εναγόμενος 2 εισήλθε από πάροδο στην διασταύρωση παραβιάζοντας κόκκινο φως τροχαίας. Ο Εναγόμενος 1, προσπαθώντας να αποφύγει την σύγκρουση, εισήλθε στην άλλη πλευρά του αυτοκινητοδρόμου, αποκόπτοντας την πορεία του αυτοκινήτου των εναγόντων. Το αυτοκίνητο των εναγόντων άφησε ίχνη τροχοπεδήσεως
- 25

40 ποδιών.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο εναγόμενος 2 ευθύνετο αποκλειστικά για την σύγκρουση. Με βάση τα ίδια ευρήματα το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ευθύνη 20% έφερε ο εναγόμενος 1, γιατί είχε ορατότητα και έβλεπε την επέλευση του αυτοκινήτου των εναγόντων και δεν κατέβαλε προσπάθεια να αποφύγει την σύγκρουση ή να μειώσει την σφοδρότητά της. 5

Η έφεση επιτυγχάνει κατά την εν λόγω έκταση. Ο εφεσείων να πληρώσει τα έξοδα των εφεσιβλήτων-εναγόντων. Ο εφεσίβλητος-εναγόμενος 1 να πληρώσει τα έξοδα του εφεσείοντος. 10

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Polykarpou v. Polykarpou (1982) 1 C.L.R. 182. 15

Watt v. Thomas [1947] 1 All E.R. 582, H.L.

Σπύρου ν. Χατζηχαραλάμπους (1989) 1 Α.Α.Δ.(Ε) 298.

Mamas v. The Firm "ARMA" Tyres (1966) 1 C.L.R. 158.

Nearchou v. Papaefstathiou (1970) 1 C.L.R. 109.

Varnakides v. Papamichael and another (1970) 1 C.L.R. 367. 20

S.S. Hontestroom v. S.S. Sagaporack, S.S. Hontestroom v. S.S. Durham Castle [1927] A.C. 37, στη σελ. 47.

Charalambous v. Police (1982) 2 C.L.R. 134.

Roussou v. Aristodemou (1989) 1 C.L.R. 12.

Τσιάνναρος ν. Καμηλάρης (Πολιτική Έφεση Αρ. 6771 ημερ. 11.7.1989). 25

Salih and Another v. Sofocleous and Others (1979) 1 C.L.R. 248 στη σελ. 253.

Siakos v. Nicolaou (1980) 1 C.L.R. 333.

Shakolas v. Agathangelou and Another (1983) 1 C.L.R. 1007 στη σελ. 1018. 30

Ioakim v. Soteriades (1984) 1 C.L.R. 175.

Philippou v. Odysseos (1989) 1 C.L.R.(A) 1.

Fitzgerald v. Lane [1988] 2 All E.R. 961.

The Miraflores and The Abadesa [1967] 1 All E.R. 672, 677.

Ioannou and Another v. Michaelides (1966) 1 C.L.R. 235.

HadjiGeorghiou and Another v. Rodinis (1978) 1 C.L.R. 175.

5 Έφεση.

Έφεση από τον εναγόμενο 2 κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Αρτεμίδη, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 5 Απριλίου, 1988 (αρ. αγωγής 6335/85 και 6337/85), με την οποία αποφάσισε ότι ο εναγόμενος 2 ήταν ο μόνος υπεύθυνος για το τροχαίο ατύχημα από το οποίο πήγασαν οι αξιώσεις των εναγόντων και τον διέταξε να πληρώσει το σύνολο των συμφωνημένων αποζημιώσεων.

A. Δικηγόροπουλος, για τον εφεσεύοντα-εναγόμενο 2.

M. Πελίδης, για τους εφεσίβλητους 1 και 2.

15 K. Μελισσάς, για τον εφεσίβλητο 3.

Cur. adv. vult.

ΜΑΛΑΧΤΟΣ Δ.: Η απόφαση του Δικαστηρίου θα δοθεί από τον Δικαστή κ. Δ.Γ. Στυλιανίδη.

20 ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, στις συνενώμενες Αγωγές Αρ. 6335/85 και 6337/85, αποφάσισε ότι ο εφεσεύων - εναγόμενος 2 ήταν ο μόνος υπεύθυνος για το τροχαίο δυστύχημα από το οποίο πήγασαν οι αξιώσεις των εναγόντων και τον διάταξε να πληρώσει το σύνολο των συμφωνημένων αποζημιώσεων.

25 Ο εφεσεύων με την παρούσα έφεση ζητά την ανατροπή της πρωτόδικης απόφασης.

Το επίδικο θέμα ήταν η ευθύνη.

Οι ενάγοντες στις πιο πάνω αγωγές είναι σύζυγοι. Στις 23 Μαρτίου, 1985, περί τις 4.00 μ.μ., ο σύζυγος οδηγούσε το αυτοκίνητο της σύζυγου με αριθμό εγγραφής QZ 865, με συνεπιβάτη τη σύζυγο, στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας - Λεμεσού, με κατεύθυνση τη Λευκωσία. Ο αυτοκινητόδρομος χωρίζεται σε δύο μέρη με νησίδα τροχαίας. Κάθε μέρος έχει δύο λωρίδες κυκλοφορίας και κοντά σε φώτα τροχαίας τρεις.

5

Ο εφεσίβλητος 3 - εναγόμενος 1 οδηγούσε τον ίδιο χρόνο το αυτοκίνητο QK 640 στον ίδιο αυτοκινητόδρομο, στην αντίθετη κατεύθυνση προς τη Λεμεσό. Το αυτοκίνητο αυτό, στη διασταύρωση που ελέγχεται με φώτα τροχαίας κοντά στη βιομηχανική περιοχή Στροβόλου, έκαμε απόκλιση από την πορεία του, μπήκε στο αντίθετο ήμισυ του δρόμου και συγκρούστηκε με το αυτοκίνητο των εναγόντων.

10

15

Ο εφεσείων - εναγόμενος 2 οδηγούσε το αυτοκίνητο NY 187 στην οδό Καλαμών προς την πιο πάνω διασταύρωση των φώτων.

Είναι παραδεκτό γεγονός ότι τα φώτα ήταν πράσινα προς τη διεύθυνση του εναγόμενου 1 και κόκκινα προς την πλευρά της οδού Καλαμών. Ο εναγόμενος 1 πρόβαλε ότι ο εναγόμενος 2 οδήγησε ενάντια στα κόκκινα φώτα, μπήκε στη διασταύρωση, απέκοψε την πορεία του και έτσι ο εναγόμενος 1, για να αποφύγει τη σύγκρουση, παρέκκλινε στο άλλο ήμισυ του δρόμου.

20

25

Ο εναγόμενος 2 ισχυρίστηκε ότι δεν πέρασε τη νοητή γραμμή.

Ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης οι ενάγοντες υπέστησαν βλάβες και ζημιές, τις οποίες διεκδίκησαν με δύο ξεχωριστές αγωγές από τους εναγομένους.

30

Οι εναγόμενοι αρνήθηκαν ευθύνη και αμέλεια και ο καθένας ισχυρίστηκε ότι υπαίτιος ήταν ο άλλος. Περαιτέρω, ήγειραν ότι ο ενάγων οδηγός ήταν ένοχος συντρέχουσας αμέλειας.

Οι εναγόμενοι επέδωσαν ο ένας στον άλλο ειδοποιήσεις για συνεισφορά με βάση το Άρθρο 64 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148, και τη Δ.10, θ.12(1), των Διαδικαστικών Κανονισμών Πολιτικής Δικονομίας.

- 5 Στη διάρκεια της δίκης οι αποζημιώσεις, ειδικές και γενικές, συμφωνήθηκαν ως εξής:-

Αγωγή Αρ. 6335/85

Αγωγή Αρ. 6337/85

Ειδικές £2,550

Ειδικές £350

Γενικές £1,850

Γενικές £750

10 Σύνολο £4,400

Σύνολο £1,100

Ο αστυνομικός, που ερεύνησε τις συνθήκες του δυστυχήματος, και ο Πάνος Καρυδάς, ο οποίος με το αυτοκίνητό του ακολουθούσε τον εναγόμενο 1, κατάθεσαν για τους ενάγοντες.

- 15 Οι εναγόμενοι μαρτύρησαν και ο εναγόμενος 2 κάλεσε τον επιβάτη του - Οικονομίδα - ως μάρτυρα.

20 Το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν δέχτηκε την εκδοχή του εφεσείοντα και του μάρτυρά του. Αποδέχτηκε την μαρτυρία του εναγόμενου 1 και του Καρυδά. Βρήκε ότι ο εναγόμενος 2 - εφεσείων προχώρησε σιγά - σιγά ενάντια στα κόκκινα φώτα τροχαίας μέσα στη λωρίδα πορείας του εναγόμενου 1 και Καρυδά. Ο εναγόμενος 1 προσπάθησε να αποφύγει τη σύγκρουση με το αυτοκίνητο του εναγόμενου 2 και οδήγησε στο άλλο ήμισυ του δρόμου.

25 Το Δικαστήριο κατάληξε ότι ο ενάγων οδηγός και ο εναγόμενος 1 δεν είχαν καμιά ευθύνη. Μόνος υπαίτιος για το τροχαίο δυστύχημα ήταν ο εφεσείων - εναγόμενος 2.

30 Ο δικηγόρος του εφεσείοντα αναφέρθηκε στο Άρθρο 25(3) των περί Δικαστηρίων Νόμων του 1960 μέχρι 1990, (Αρ. 14/60, 50/62, 11/63, 8/69, 40/70, 58/72, 1/80, 35/82, 29/

83, 91/83, 16/84, 51/84, 83/84, 93/84, 18/85, 71/85, 89/85, 96/86, 317/87, 49/88, 64/90), που διέπουν τις εφέσεις και τις εξουσίες του Εφετείου στην Κυπριακή και Αγγλική Νομολογία στο θέμα τούτο, και εισηγήθηκε ότι δεν είναι ορθή η τάση να απορρίπτονται εφέσεις, με τη δικαιολογία πως το Εφετείο δεν πρέπει να ανατρέπει ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, εκτός αν πεισθεί πως η απόφαση είναι έκδηλα αδικαιολόγητη. 5

Το Άρθρο 25(3) έχει:-

"(3) Παρά πάσαν διάταξιν του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου ή οιοδήποτε άλλου νόμου ή διαδικαστικού κανονισμού και επιπροσθέτως οιοδήποτε υπό τούτων χορηγουμένων εξουσιών, το Ανώτατον Δικαστήριο, κατά την ακρόασιν και διάγνωσιν οιασδήποτε εφέσεως, είτε εν πολιτική είτε εν ποινική υποθέσει δεν θα δεσμεύεται υπό οιασδήποτε αποφάσεως περί πραγματικών γεγονότων του εκδικάσαντος δικαστηρίου και θα έχη εξουσίαν να αναθεωρή τας προσαχθείσας αποδείξεις, να συνάγη τα ίδια αυτού συμπεράσματα, να ακούη και δέχεται περαιτέρω αποδεικτικά μέσα και, όπου αι περιστάσεις της υποθέσεως απαιτούσιν ούτω, να επανακροάται οιοδήποτε μαρτύρων ήδη ακουσθέντων υπό του εκδικάσαντος δικαστηρίου, και δύναται να δώση οιοδήποτε απόφασιν ή να εκδώση οιοδήποτε διάταγμα το οποίον αι περιστάσεις της υποθέσεως δικαιολογούν, συμπεριλαμβανομένου και διατάγματος περί επανακροάσεως της υποθέσεως υπό του εκδικάσαντος αυτήν ή άλλου αρμοδίου δικαστηρίου ως θα διέτασσε το Ανώτατον Δικαστήριο." 10
15
20
25

Οι αποφάσεις των Δικαστηρίων, με συνταγματική επιταγή και δικαστική παράδοση, πρέπει να είναι αιτιολογημένες. 30

Στο δικαστικό μας σύστημα η πρωταρχική ευθύνη για τη διαπίστωση των γεγονότων ανήκει κατ' εξοχή στο πρωτόδικο Δικαστήριο, το οποίο έχει την ευκαιρία να δει και να ακούσει τους μάρτυρες και να εκτιμήσει την αξιοπι- 35

στία τους στα πλαίσια της ζωντανής ατμόσφαιρας της δίκης. Αυτό, βεβαίως, δεν δημιουργεί τεκμήριο ότι η πρωτόδικη απόφαση είναι ορθή.

5 Στην υπόθεση *Polykarpou v. Polykarpou* (1982) 1 C.L.R. 182, στις σελ. 194-195 ειπώθηκε:-

10 "It is the practice of an appellate Court not to interfere with the verdict of the trial Court which had the advantage of hearing the witnesses and watching their demeanour unless some very strong ground is put forward establishing that the verdict is against the weight of the evidence. That this is a most salutary practice there can be no doubt, as a study of the notes of evidence, even when taken with the utmost accuracy, cannot possibly convey to the mind of a Judge the same impression which 15 the oral examination of the witnesses and their demeanour under that process would have made upon the same Judge, if it had been his duty to hear the case in first instance. It is for the appellant to show that the conclusions arrived at by the Court, appealed from, are 20 erroneous. In a case where the matter turns on the credibility of witnesses, it is obvious that the trial Court is in a far better position to judge the value of their testimony than we are. We are, of course, not oblivious of the fact, that quite apart from manner and demeanour, 25 there are other circumstances which may show whether a statement is credible or not, and we should not hesitate to act upon such circumstances, if, in our opinion, they warranted our intervention."

30 Στην υπόθεση *Watt v. Thomas* [1947] 1 All E.R. 582, H.L., ο Lord Thankerton, στη σελ. 587, καθόρισε τις πιο κάτω αρχές:-

35 "I. Where a question of fact has been tried by a judge without a jury and there is no question of misdirection of himself by the judge, an appellate court which is disposed to come to a different conclusion on the printed evidence should not do so unless it is satisfied that any advantage

enjoyed by the trial judge by reason of having seen and heard the witnesses could not be sufficient to explain or justify the trial judge's conclusion.

II. The appellate court may take the view that, without having seen or heard the witnesses, it is not in a position to come to any satisfactory conclusion to the printed evidence. 5

III. The appellate court, either because the reasons given by the trial judge are not satisfactory, or because it unmistakably so appears from the evidence, may be satisfied that he has not taken proper advantage of his having seen and heard the witnesses, and the matter will then become at large for the appellate court." 10

Στην υπόθεση *Ανδρέας Σ. Σπύρου ν. Άριστου Ανδρέου Χατζηχαραλάμπους* (1989) 1 Α.Α.Δ.(Ε) 298, το Δικαστήριο είπε στις σελ. 16 - 17:- 15

"Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν επεμβαίνει στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, εκτός εάν ο εφεσείων ικανοποιήσει το Δικαστήριο ότι η αιτιολογία είναι ανεπαρκής, ή ότι τα ευρήματα δεν δικαιολογούνται από τη μαρτυρία θεωρουμένης στο σύνολό της. Το Δικαστήριο με απροθυμία επεμβαίνει στα ευρήματα γεγονότων, εκτός στις περιπτώσεις όπου η δικαιοσύνη το απαιτεί, όταν τα ευρήματα αυτά δεν είναι εύλογα επιτρεπτά, με βάση τα πρωτογενή γεγονότα. (*Sofoclis Mamas v. The Firm "ARMA" Tyres* (1966) 1 C.L.R. 158· *Marikkou Nearchou v. Maria Demetri Papaefstathiou* (1970) 1 C.L.R. 109· *Varnavas G. Varnakides v. Christos Papamichael and Another* (1970) 1 C.L.R. 367· *S.S. Hontestroom v. S.S. Sagaporack, S.S. Hontestroom v. S.S. Durham Castle* [1927] A.C. 37, στη σελ. 47· *Charalambous v. Police* (1982) 2 C.L.R. 134· *Meletios Roussou v. Christos Aristodemou* (1989) 1 C.L.R. 12. 25 30

Στην υπόθεση *Πέτρος Τζιάνναρος ν. Σάββα Κωνσταντίνου Καμηλάρη*, Πολιτική Έφεση Αρ. 6771 (Απόφαση 35

δόθηκε στις 11 Ιουλίου, 1989, δε δημοσιεύτηκε ακόμα), διαβάζουμε στη σελ. 6:-

5 "... το Εφετείο επεμβαίνει μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όταν τα ευρήματα του Πρωτόδικου Δικαστηρίου είναι καταφανώς λανθασμένα ή συγκρούονται με άλλη παραδεκτή μαρτυρία. Όσον αφορά τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου, το Εφετείο έχει την ίδια ευχέρεια, όπως και το πρωτόδικο Δικαστήριο, να καταλήξει στα δικά του συμπεράσματα. Το Εφετείο επεμβαίνει με 10 τα ευρήματα του Κατώτερου Δικαστηρίου όταν αυτά είναι αυθαίρετα ή δεν βασίζονται στη μαρτυρία. Η ευθύνη, να πεισθεί το Εφετείο ως προς το λανθασμένο των ευρημάτων του Πρωτόδικου Δικαστηρίου, βαρύνει τον εφεσείοντα."

15 Δεν θα αποστούμε από τις πιο πάνω αρχές που έχουν δοκιμαστεί από το χρόνο και εξυτηρήσαν ικανοποιητικά την απονομή της δικαιοσύνης στη χώρα μας. Με βάση αυτές θα εξετάσουμε την παρούσα έφεση.

20 Ο ευπαιδευτος δικηγόρος τού εφεσείοντα ισχυρίστηκε ότι η εκδοχή του εναγόμενου 1 και του Καρυδά συγκρούονται με τους νόμους και/ή κανόνες της φύσης. Ανάπτυξε τη θέση του με μαθηματικούς υπολογισμούς, αποστάσεις και ταχύτητες και κατάληξε σε ορισμένα συμπεράσματα και εισηγήσεις.

25 Το Δικαστήριο μπορεί να χρησιμοποιεί γενική κοινή γνώση, αλλά δεν είναι επιτρεπτό να ενεργεί ως εμπειρογνώμονας. Με την πρόοδο της επιστήμης, τα Δικαστήρια δέχονται μαρτυρία εμπειρογνομόνων και χρησιμοποιούν 30 την εξειδικευμένη γνώμη τους για να καταλήξουν σε ορθές αποφάσεις. Έχει πάγια νομολογηθεί ότι οι Δικαστές δεν πρέπει να μετατρέπονται σε εμπειρογνώμονες και να καταλήγουν σε συμπεράσματα χωρίς τη μαρτυρία εμπειρογνώμονα. (Βλ., μεταξύ άλλων, *Salih and Another v. Sofocleous and Others* (1979) 1 C.L.R. 248, στη σελ. 253· 35 *Siakos v. A. Nicolaou* (1980) 1 C.L.R. 333· *Shakolas v. Agathangelou and Another* (1983) 1 C.L.R. 1007, στη σελ. 1018· *Ioakim v. Soteriades* (1984) 1 C.L.R. 175· *Renos*

Philippou v. Christoforos Odysseos (1989) 1 C.L.R.(A) 1.

Ο δικηγόρος του εφεσείοντα πρόβαλε, επίσης, ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο δέχτηκε αντιφατική και συγκρουόμενη μαρτυρία, επειδή ο εναγόμενος 1 είπε ότι ο εναγόμενος 2 σταμάτησε και/ή του φάνηκε ότι σταμάτησε, αφού πέρασε τα κόκκινα φώτα, και ξεκίνησε, ενώ ο Καρυδάς κατάθεσε ότι είδε το αυτοκίνητο του εναγόμενου 2 να προχωρεί αργά και να μπαίνει στην πορεία του εναγόμενου 1, χωρίς καθόλου να σταματήσει. 5

Το πρωτόδικο Δικαστήριο είπε ότι ο εναγόμενος 1 και ο Καρυδάς είπαν την αλήθεια. Ανάφερε τη μαρτυρία Καρυδά και τελικά παράθεσε τα ευρήματά του με λεπτομέρεια, που είναι σύμφωνα με την εκδοχή Καρυδά. Είναι πρόδηλο ότι, όπου υπήρχε διαφορά μεταξύ της μαρτυρίας του εναγόμενου 1 και του μάρτυρα των εναγόντων 4 - Καρυδά, προτίμησε την τελευταία. 10 15

Ο ίδιος ισχυρισμός προβλήθηκε αναφορικά με τη δήλωση του ενάγοντα οδηγού, ότι δεν είδε άλλο από το αυτοκίνητο του εναγόμενου 1, που το είδε όταν είχε περάσει τα φώτα. Η απάντησή μας είναι η ίδια όπως πιο πάνω. 20

Υπήρχε η ισχυρή μαρτυρία Καρυδά, την οποία το πρωτόδικο Δικαστήριο αποδέχτηκε στην ολότητά της.

Ο κ. Δικηγορόπουλος επιχειρηματολόγησε ότι λανθασμένα απορρίφθηκε η μαρτυρία του εναγόμενου 2 και του συνεπιβάτη του - μάρτυρα Οικονομίδα. 25

Το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε ενώπιόν του δύο διαμετρικά αντίθετες εκδοχές. Είχε την ευκαιρία να δει και να ακούσει τους μάρτυρες και να συγκρίνει τις εκδοχές τους. Τις αξιολόγησε και κατάληξε. Το Δικαστήριο έδωσε τους λόγους του. Είναι ορθό ότι ένας από τους λόγους που έδωσε - η θέση της νοητής γραμμής της οδού Καλαμών στη διασταύρωση - δεν είναι ο ισχυρότερος ή/και ισχυρός, αλλά δεν έχουμε πεισθεί ότι αυθαίρετα ή λανθασμένα απόρριψε την εκδοχή του εφεσείοντα και του μάρτυρά του. 30

5 Η αιτίαση ότι το Δικαστήριο δεν επέτρεψε στον αστυνομικό ερευνητή - μάρτυρα εναγόντων 3 - να απαντήσει στην ερώτηση - γιατί το αυτοκίνητο NY 187 ήταν ενεχόμενο στο ατύχημα - με την αιτιολογία ότι εξήγησε υπό ποιές συνθήκες θεώρησε το αυτοκίνητο ενεχόμενο, δεν ευσταθεί, γιατί από την όλη μαρτυρία είναι πρόδηλος ο τρόπος και ο λόγος για τον οποίο το αυτοκίνητο, που οδηγούσε ο εφεσείων, χαρακτηρίστηκε από το μάρτυρα ως "ενεχόμενο".

10 Δεν έχομε πεισθεί ότι πρέπει να επέμβουμε με οποιοδήποτε τρόπο στα ευρήματα των πρωτογενών γεγονότων, ή στην απόφαση του Δικαστηρίου - ότι η αιτία της απόκλισης του εναγόμενου 1 ήταν η οδήγηση του αυτοκινήτου NY 187 από τον εναγόμενο 2 ενάντια στα κόκκινα φώτα μέσα στη διασταύρωση στην πορεία του εναγομένου 1.

15 Ο ευπαίδευτος δικηγόρος του εφεσείοντα παραπονέθηκε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν ακολούθησε, στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, την ορθή διαδικασία, αναφορικά με αμέλεια των εναγομένων, συντρέχουσα αμέλεια του ενάγοντα και καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ των δύο εναγομένων.

Το ουσιαστικό δίκαιο προβλέπεται στα Άρθρα 51, 57 και 64 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148.

25 Η ορθή προσέγγιση του Δικαστηρίου, όπως αποφασίστηκε στην υπόθεση *Fitzgerald v. Lane* [1988] 2 All E.R. 961, η οποία ανέτρεψε την απόφαση του Lord Pearce στην υπόθεση *The Miraflores and The Abadesa* [1967] 1 All E.R. 672, 677, είναι: Το Δικαστήριο αποφασίζει πρώτα αν έχει αποδειχθεί αμέλεια σε βάρος των εναγομένων. Εάν η απόφαση είναι καταφατική, τότε εξετάζει με βάση το Άρθρο 30 57 αν ο ενάγων έχει συντρέχουσα αμέλεια. Αποφασίζει το ποσοστό της ευθύνης μεταξύ εναγομένων, από τη μια, και εναγόντα, από την άλλη, και μειώνει το ποσό των αποζημιώσεων ανάλογα με το ποσοστό της συντρέχουσας αμέλειας του ενάγοντα. Εάν επιδόθηκαν ειδοποιήσεις, με 35 βάση το Άρθρο 64 και τη Δ.10, θ.12(1) των Διαδικαστικών Κανονισμών Πολιτικής Δικονομίας, προχωρεί στον κατα-

μερισμό της ευθύνης και στον καθορισμό του ποσοστού της συνεισφοράς ή αποζημίωσης μεταξύ των εναγομένων. Αυτή την προσέγγιση πρέπει να ακολουθούν τα πρωτόδικα Δικαστήρια στις υποθέσεις του είδους τούτου.

Ο εφεσείων - εναγόμενος 2 ήταν υπεύθυνος αμέλειας. 5

Η πράξη απόκλισης από την πορεία και η οδήγηση προς το άλλο ήμισυ του δρόμου ορθά κρίθηκε ότι οφειλόταν στην αμελή πράξη του εναγόμενου 2 - εφεσείοντα. Κάτω από τις περιστάσεις, αντικειμενικά κρινόμενες, με βάση τις αρχές που διατυπώθηκαν στις υποθέσεις *Christakis Ioannou and Another v. Fivos Michaelides* (1966) 1 C.L.R. 235 και *HadjiGeorghiou and Another v. Rodinis* (1978) 1 C.L.R. 175, η λανθασμένη πράξη του εναγόμενου 1 οδηγού έγινε στην αγωνία αποφυγής σύγκρουσης με το αυτοκίνητο του εναγόμενου 2 - εφεσείοντα, που έθεσε σε κίνδυνο τον εναγόμενο 1 - εφεσίβλητο 3. 10 15

Το κριτήριο δεν είναι υποκειμενικό, αλλά αντικειμενικό. Το κριτήριο είναι η αντίδραση ενός λογικού, επιμελούς οδηγού. Τούτο είναι θέμα γεγονότων στην κάθε περίπτωση. 20

Το εξεταζόμενο θέμα είναι η σύγκρουση μεταξύ του αυτοκινήτου του εναγόμενου 1 και του αυτοκινήτου του ενάγοντα. Ο εφεσίβλητος 3 - εναγόμενος 1 οδηγούσε με ταχύτητα, όπως ο ίδιος κατάθεσε, 35-40 μίλια την ώρα. Η ορατότητα στον αυτοκινητόδρομο ήταν μεγάλη και έβλεπε, ή έπρεπε να έβλεπε, το ερχόμενο αυτοκίνητο του ενάγοντα. Το άνοιγμα της διασταύρωσης μεταξύ των δύο φώτων είναι 101 πόδια. Το σημείο σύγκρουσης είναι 70 πόδια μετά το σημείο φώτων προς Λεμεσό. Ο ενάγων οδηγός τροχοπέδησε το αυτοκίνητό του για την αποφυγή της σύγκρουσης και άφησε 40 πόδια ίχνη τροχοπέδησης στο δρόμο. Ο εναγόμενος 1 - εφεσίβλητος 3 - δεν κατέβαλε καμιά προσπάθεια, δεν έκαμε καμιά πράξη για αποφυγή της σύγκρουσης, ή μείωση της σφοδρότητάς της, ενώ, 25 30

κάτω από τις περιστάσεις, μπορούσε να το κάμει, είτε με απόκλιση προς τα δεξιά σε ένα πολύ πλατύ δρόμο, είτε με τροχοπέδηση του αυτοκινήτου του. Τούτο συνιστά αμέλεια. Και οι δύο εναγόμενοι ευθύνονται για τη σύγκρουση.

- 5 Ο ενάγοντας οδηγός είδε το επερχόμενο αυτοκίνητο του εναγόμενου 1, έλαβε μέτρα για την προστασία του, με την εφαρμογή του συστήματος τροχοπέδησης του αυτοκινήτου του, και, όπως έχομε αναφέρει, άφησε 40 πόδια ίχνη πριν τη σύγκρουση. Δεν έχει συντρέχουσα αμέλεια.
- 10 Στον καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ των δύο εναγόμενων, οι δύο καθοριστικοί παράγοντες είναι: Η υπαιτιότητα και η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της αμέλειας των δύο οδηγών της σύγκρουσης και της ζημιάς που προκλήθηκε και αποτελεί το αντικείμενο της δίκης. Η κύρια ευθύνη βαρύνει τον εφεσείοντα - εναγόμενο 2.

Αφού εξετάσαμε τα γεγονότα της υπόθεσης με το πρίσμα της κοινής λογικής και της καθημερινής εμπειρίας, καταλήξαμε ότι ο εφεσείων - εναγόμενος 2 έχει ευθύνη 80% και ο εφεσίβλητος 3 - εναγόμενος 1 20%.

- 20 Η έφεση επιτυγχάνει. Η προσβαλλόμενη απόφαση παραμερίζεται. Εκδίδεται απόφαση εναντίον και των δύο εναγομένων για τις συμφωνημένες αποζημιώσεις με τόκο, όπως αναφέρεται στην πρωτόδικη απόφαση. Ο καταμερισμός και η συνεισφορά μεταξύ των εναγομένων 1 και 2 καθορίζεται σε ποσοστό 20% και 80%, αντίστοιχα.

- 30 Αναφορικά με τα έξοδα, οι εναγόμενοι να πληρώσουν τα έξοδα των εναγόντων ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Για τα έξοδα στην έφεση διατάσσουμε όπως, ο εφεσείων - εναγόμενος 2 πληρώσει τα έξοδα των εφεσίβλητων 1 και 2 - εναγόντων, και ο εφεσίβλητος 3 - εναγόμενος 1 πληρώσει το ήμισυ των εξόδων του εφεσείοντα - εναγόμενου 2.

Έφεση επιτυγχάνει. Διαταγή για έξοδα ως ανωτέρω.